

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI LSR ZA

2018

ROK

Nazwa LGD

Lokalna Grupa Działania "Rozwój Ziemi
Lubaczowskiej"

Nr KRS

0000311738

Województwo

Podkarpackie

Dotyczy funduszy:

EFRROW

EFMR

 EFRR EFS

LGD obowiązkowo wypełnia części 1, 2 oraz 6 i 7, a także w zależności od tego z jakich środków współfinansowana jest LSR części 3 i/lub 4a lub 4b i/lub 5. Sprawozdanie należy złożyć zarządowi województwa zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 23 lit. c umowy ramowej.

Część 1															
Finansowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR															
Cele ogólne				Cele szczegółowe				Przedsięwzięcia							
Nazwa	Budżet w LSR [PLN]	Realizacja budżetu [PLN]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Budżet w LSR [PLN]	Realizacja budżetu [PLN]	Realizacja budżetu [%]	Nazwa	Program / fundusz	Budżet w LSR [PLN]	Pomoc przyznana		Pomoc wypłacona		
											Realizacja budżetu [PLN]	Realizacja budżetu [%]	Realizacja budżetu [PLN]	Realizacja budżetu [%]	
Aktywny i zdrowy styl życia przedsiębiorczych mieszkańców	7 053 500,00 zł	287 244,16 zł	4,07%	1.1. Zbudowanie atrakcyjnego produktu turystycznego obszaru LGD	6 362 500,00 zł	267 364,56 zł	4,20%	1.1.1 Zwiększenie atrakcyjności obszaru LGD i jego promocja	PROW	97 500,00 zł	0,00 zł	0,00%	0,00 zł	0,00%	19.3
								1.1.2 Dobre praktyki w zakresie turystycznego rozwoju obszaru	PROW	15 000,00 zł	15 000,00 zł	100,00%	14 881,01 zł	99,21%	19.4
								1.1.3 Inkubator przetwórstwa	PROW	500 000,00 zł	500 000,00 zł	100,00%	0,00 zł	0,00%	3/2018
								1.1.4 Kreowanie produktu turystycznego obszaru LGD wykorzystującego dziedzictwo lokalne	PROW	300 000,00 zł	281 988,00 zł	94,00%	0,00 zł	0,00%	1,2/2018/G
								1.1.5 Niekomercyjna infrastruktura turystyczna	PROW	2 400 000,00 zł	1 448 781,00 zł	60,37%	0,00 zł	0,00%	5/2017
								1.1.6 Opracowanie i/lub wdrażanie koncepcji produktów i marki obszaru LGD	PROW	50 000,00 zł	45 000,00 zł	90,00%	0,00 zł	0,00%	2/2018/W
								1.1.7 Tworzenie komercyjnych produktów turystycznych	PROW	1 800 000,00 zł	895 163,55 zł	49,73%	152 483,55 zł	8,47%	1/2017
								1.1.8 Podejmowanie działalności gospodarczej w branży turystycznej i okolicznościowej	PROW	700 000,00 zł	280 000,00 zł	40,00%	0,00 zł	0,00%	4/2017
								1.1.9 Podejmowanie działalności gospodarczej przez kobiety	PROW	500 000,00 zł	500 000,00 zł	100,00%	100 000,00 zł	20,00%	2/2017
				1.2 Wsparcie przedsiębiorczości i społecznej i gospodarczej mieszkańców	691 000,00 zł	19 879,60 zł	2,88%	1.2.1 Kreowanie dodatkowych przychodów na bazie produktów lokalnych	PROW	235 000,00 zł	0,00 zł	0,00%	0,00 zł	0,00%	19.3
								1.2.2 Animator lokalny - aktywizacja i szkolenie grupy animatorów	PROW	50 000,00 zł	44 760,00 zł	89,52%	0,00 zł	0,00%	1/2018/W
								1.2.3 Inkubator dotacji - udzielanie informacji i wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych	PROW	50 000,00 zł	50 000,00 zł	100,00%	0,00 zł	0,00%	3/2018W
								1.2.4 Wydarzenie podsumowujące i nagradzające najaktywniejszych mieszkańców	PROW	56 000,00 zł	56 000,00 zł	100,00%	19 879,60 zł	35,50%	19.4
								1.2.5 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	PROW	300 000,00 zł	193 195,00 zł	64,40%	0,00 zł	0,00%	3/2018/G
								Koszty bieżące							
								Szkolenia dla organu decyzyjnego LGD	PROW	40 000,00 zł					
								Doradztwo w biurze LGD	PROW	3 750,00 zł	3 750,00 zł	100,00%	3 639,00 zł	97,04%	
								Funkcjonowanie biura	PROW	1 417 750,00 zł	1 417 750,00 zł	100,00%	1 142 288,67 zł	80,57%	
								razem koszty bieżące			1 496 500,00 zł	x	1 193 084,74 zł	x	
RAZEM											4 309 887,55 zł	X	287 244,16 zł	X	
w tym PROW 2014 - 2020											4 309 887,55 zł		287 244,16 zł		

Należy wypełnić w oparciu informacje zawarte w LSR, w szczególności w Planie działania. Suma kwot powinna zrównać się z budżetem na realizację LSR określonym w umowie ramowej.

W przypadku PROW 2014 – 2020: Dane w kolumnie „Realizacja budżetu celów ogólnych”, „Realizacja budżetu celów szczegółowych” oraz „Realizacja budżetu przedsięwzięć. Pomoc wypłacona” należy dla poddziałania 19.2 oraz 19.3 podać narastająco i powinny obejmować wyłącznie środki dotyczące operacji zakończonych, dla których płatność końcowa/druga transza (dotyczy premii na podejmowanie działalności gospodarczej) została wypłacona beneficjentowi, w przypadku poddziałania 19.4 dane należy podać dla operacji trwających, dla których dokonano płatności przynajmniej jednej transzy. Dane obejmują także środki własne beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, stanowiące wymagany krajowy wkład środków publicznych.

Dane w kolumnie „Realizacja budżetu przedsięwzięć. Pomoc przyznana” należy podać narastająco i powinny obejmować kwoty z zawartych umów o przyznaniu pomocy, uwzględniających ewentualne zmiany tych umów (aneksy umowy o przyznaniu pomocy). Dane nie powinny obejmować kwot z rozwiązanych umów przyznania pomocy.

Dane w kolumnie „Realizacja budżetu ... w %” należy wskazać jako wynik dzielenia kwoty podanej w zł w kolumnie „Realizacja budżetu ...” przez kwotę w kolumnie „Budżet ...”.

W przypadku EFS: Pod uwagę należy brać operacje/etapy operacji, dla których zatwierdzone zostały do 31 grudnia wydatki kwalifikowalne w ramach wniosków o płatność.

Część 2															
Rzeczowa realizacja celów oraz przedsięwzięć w LSR															
Cel ogólny	Cel szczegółowy	Wskaźniki rezultatu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan początkowy	Stan docelowy	Realizacja (%)	Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Kod wskaźnika (dotyczy EFRROW)	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)		
													U	P	
Aktywny i zdrowy styl życia przedsiębiorczych mieszkańców	1.1.Zbudowanie atrakcyjnego produktu turystycznego obszaru LGD	Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	200	0,00%	1.1.1 Zwiększenie atrakcyjności obszaru LGD i jego promocja	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym współpracy międzynarodowej	3.2.2	sztuka	1	0,00%	0,00%	19.3
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		sztuka	0	54	137,04%	1.1.2 Dobre praktyki w zakresie turystycznego rozwoju obszaru	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	4.3	sztuka	3	100,00%	100,00%	19.4
		Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	1.11	sztuka	0	5	0,00%	1.1.3 Inkubator przetwórstwa	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	1.9	sztuka	1	100,00%	0,00%	
		Liczba utworzonych miejsc pracy	1.3	sztuka	0	1	0,00%								
		Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	8300	0,00%	1.1.4 Kreowanie produktu turystycznego obszaru LGD wykorzystującego dziedzictwo lokalne	Liczba wydarzeń	2.12	sztuka	8	150,00%	0,00%	1,2/2018/G
		Liczba osób, które skorzystały z nowo powstałej z infrastruktury turystycznej		sztuka	0	15000	0,00%	1.1.5 Niekommercyjna infrastruktura turystyczna	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej	2.4 2.5	sztuka	8	62,50%	0,00%	5/2017
		Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		sztuka	0	1	0,00%								
		Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	600	0,00%	1.1.6 Opracowanie i/lub wdrażanie koncepcji produktów i marki obszaru LGD	Liczba wydarzeń	2.12	sztuka	3	100,00%	0,00%	2/2018/W
		Liczba utworzonych miejsc pracy	1.3	sztuka	0	9	11,11%	1.1.7 Tworzenie komercyjnych produktów turystycznych	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	1.2	sztuka	6	83,33%	16,67%	1/2017
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2.13	sztuka	0	2	50,00%								
		Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		sztuka	0	4	25,00%								
		Liczba utworzonych miejsc pracy	1.3	sztuka	0	10	0,00%	1.1.8 Podejmowanie działalności gospodarczej w branży turystycznej i okołoturystycznej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	1.1	sztuka	10	40,00%	0,00%	4/2017
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2.13	sztuka	0	2	0,00%								
		Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		sztuka	0	3	0,00%	1.1.9 Podejmowanie działalności gospodarczej przez kobiety	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa przez kobiety	1.1	sztuka	5	100,00%	20,00%	2/2017
	Liczba utworzonych miejsc pracy	1.3	sztuka	0	5	20,00%									
Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2.13	sztuka	0	1	100,00%										
Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		sztuka	0	2	50,00%										
	1.1.Zbudowanie atrakcyjnego produktu turystycznego obszaru LGD	Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	400	0,00%	1.2.1 Kreowanie dodatkowych przychodów na bazie produktów lokalnych	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	3.2	sztuka	1	0,00%	0,00%	19.3

1.2 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i gospodarczej n	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		sztuka	0	90	0,00%	1.2.2 Animator lokalny - aktywizacja i szkolenie grupy animatorów	Liczba wydarzeń aktywizujących	2.12	sztuka	5	100,00%	0,00%	1/2018/W
	Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	500	0,00%	1.2.3 Inkubator dotacji - udzielanie informacji i wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	2.12	sztuka	6	100,00%	0,00%	3/2018W
	Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	4000	103,13%	1.2.4 Wydarzenie podsumowujące i nagradzające najaktywniejszych mieszkańców	Liczba wydarzeń	4.3	sztuka	8	37,50%	37,50%	19.4
	Liczba uczestników wydarzeń		sztuka	0	5000	0,00%	1.2.5 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Liczba wydarzeń	2.12	sztuka	8	100,00%	0,00%	3/2018/G
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu		sztuka	0	5	0,00%								
koszty bieżące							Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	4.1	szt	18	17	94,44%	
							Szkolenia dla organu decyzyjnego LGD	Liczba osobodni szkoleń dla organu decyzyjnego LGD	4.1	szt	11	11	100,00%	
							Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	4.2	szt	75	412	549,33%	
							Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy funkcjonowania biura	4.5	szt	82	31	37,80%	

Należy wskazać cele, przedsięwzięcia i wskaźniki realizacji LSR, z uwzględnieniem logiki powiązań pomiędzy tymi elementami (matryca logiczna).

Każdy cel szczegółowy oraz każde przedsięwzięcie powinny zostać przyporządkowane do jednego celu ogólnego. Przyporządkowanie przedsięwzięć do celów ogólnych i szczegółowych powinno być zgodne z przyporządkowaniem dokonany w arkuszu "Finansowy postęp".

LGD powinna dokonać analizy treści swoich matryc logicznych/planów działania celem identyfikacji wskaźników, które można zastąpić nowym brzmieniem wskazanym w arkuszu "Wskaźniki obowiązkowe PROW". Dlatego też matrycę logiczną należy wypełniać w powiązaniu z arkuszem "Wskaźniki obowiązkowe PROW". Dla zidentyfikowanego wskaźnika produktu i rezultatu w matrycy logicznej należy przypisać kod wskaźnika z arkusza "Wskaźniki obowiązkowe PROW", przypisany do poszczególnych wskaźników (o ile dany wskaźnik obowiązkowy jest adekwatny do danej LSR).

Dane w kolumnach „Stan początkowy” oraz „Stan docelowy” należy wypełnić zgodnie z danymi w lokalnej strategii rozwoju.

W przypadku PROW 2014 – 2020: Dane w kolumnie „Realizacja” w odniesieniu do wskaźników rezultatu oraz kolumnie „Realizacja P” w odniesieniu do wskaźników produktu dla poddziałania 19.2 oraz 19.3 należy podać narastająco i powinny obejmować wyłącznie informacje dotyczące operacji zakończonych, dla których płatność końcowa/druga transza (dotyczy premii na podejmowanie działalności gospodarczej) została wypłacona beneficjentowi, w przypadku poddziałania 19.4 dane należy podać dla operacji trwających, dla których dokonano płatności przynajmniej jednej transzy.

Dane w kolumnie „Realizacja U” w odniesieniu do wskaźników produktu należy podać narastająco i powinny obejmować wyłącznie informacje dotyczące operacji w odniesieniu do których zawarto umowy o przyznaniu pomocy, uwzględniając ewentualne zmiany tych umów (aneksy umowy o przyznaniu pomocy). Dane nie powinny obejmować informacji z rozwiązanych umów przyznania pomocy.

Część 3		Rzeczowa realizacja wskaźników obowiązkowych w zakresie PROW 2014 – 2020						
PODDZIAŁANIE 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność								
Nazwa wskaźnika	Wskaźnik realizowany (TAK/NIE)	Kod wskaźnika	Dezagregacja	Kod wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja (w jednostce miary)	
							U	P
Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Tak	1.1	Ogółem	1.1	Produkt	Sztuka	9	1
			Osoby niepełnosprawne – posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	1.1.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Osoby bezrobotne – zarejestrowane w urzędzie pracy	1.1.2	Produkt	Sztuka	0	0
			Osoby powyżej 50 roku życia	1.1.3	Produkt	Sztuka	0	0
			Osoby młode do ukończenia 25 roku życia	1.1.4	Produkt	Sztuka	0	0
			Mężczyźni	1.1.5	Produkt	Sztuka	2	0
			Kobiety	1.1.6	Produkt	Sztuka	7	1
Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Tak	1.2	-	-	Produkt	Sztuka	5	1
Liczba utworzonych miejsc pracy	Tak	1.3	Ogółem	1.3	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	17	2
			Kobiety	1.3.1	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	X	2
			Mężczyźni	1.3.2	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	X	0
			Osoby niepełnosprawne – posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	1.3.3	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
			Osoby bezrobotne – zarejestrowane w urzędzie pracy	1.3.4	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
			Osoby powyżej 50 roku życia	1.3.5	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
			Osoby młode do ukończenia 25 roku życia	1.3.6	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
Liczba utrzymanych miejsc pracy	NIE	1.4	Ogółem	1.4	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
			Kobiety	1.4.1	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0
			Mężczyźni	1.4.2	Rezultat	Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC)	0	0

Liczba sieci w zakresie usług turystycznych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	NIE	1.5	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba podmiotów w ramach sieci w zakresie usług turystycznych		1.6	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	NIE	1.7	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba podmiotów w ramach sieci w zakresie krótkich łańcuchów żywnościowych lub rynków lokalnych, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR		1.8	-	-	Produkt	Sztuka	X	0
Liczba nowych inkubatorów (centrów) przetwórstwa lokalnego	Tak	1.9	-	-	Produkt	Sztuka	1	0
Liczba zmodernizowanych inkubatorów (centrów) przetwórstwa lokalnego	NIE	1.10	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych rocznie	Tak	1.11	-	-	Rezultat	Sztuka	X	0
Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg	NIE	1.12	Ogółem	1.12	Produkt	Kilometr	0	0
			Drogi wybudowane	1.12.1	Produkt	Kilometr	0	0
			Drogi przebudowane	1.12.2	Produkt	Kilometr	0	0
Liczba osób korzystających z nowej lub przebudowanej infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego	NIE	1.13	-	-	Rezultat	Osoba	0	0
Liczba godzin pracy wolontariuszy zaangażowanych w realizację operacji		1.14	-	-	Rezultat	Osoba	0	0

PODDZIAŁANIE 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz PODDZIAŁANIE 19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania								
Nazwa wskaźnika	Wskaźnik realizowany (TAK/NIE)	Kod wskaźnika	Dezagregacja	Kod wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja (w jednostce miary)	
							U	P
Liczba szkoleń	NIE	2.1	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba osób przeszkolonych		2.2	-	-	Rezultat	Osoba	0	0
Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań		2.3	-	-	Rezultat	Osoba	X	0
Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Tak	2.4	Ogółem	2.4	Produkt	Sztuka	3	0
			Obiekty noclegowe	2.4.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Obiekty gastronomiczne	2.4.2	Produkt	Sztuka	0	0
			Obiekty sportowe/rekreacyjne	2.4.3	Produkt	Sztuka	3	0
Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Tak	2.5	Ogółem	2.5	Produkt	Sztuka	2	0
			Obiekty noclegowe	2.5.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Obiekty gastronomiczne	2.5.2	Produkt	Sztuka	0	0
			Obiekty sportowe/rekreacyjne	2.5.3	Produkt	Sztuka	2	0
Liczba nowych miejsc noclegowych	NIE	2.6	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba osób, które skorzystały z nowych miejsc noclegowych w ciągu roku w nowych lub przebudowanych obiektach turystycznych		2.7	-	-	Rezultat	Osoba	X	0
Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych	NIE	2.8	Ogółem	2.8	Produkt	Kilometr	0	0
			Ścieżki rowerowe	2.8.1	Produkt	Kilometr	0	0
			Szlaki turystyczne	2.8.2	Produkt	Kilometr	0	0
Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	NIE	2.9	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba zrealizowanych operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	NIE	2.10	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	NIE	2.11	-	-	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba wydarzeń / imprez	Tak	2.12	-	-	Produkt	Sztuka	34	0
Liczba zrealizowanych operacji ukierunkowanych na innowacje	Tak	2.13	-	-	Rezultat	Sztuka	2	2

PODDZIAŁANIE 19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania								
Nazwa wskaźnika	Wskaźnik realizowany (TAK/NIE)	Kod wskaźnika	Dezagregacja	Kod wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja (w jednostce miary)	
							U	P
Liczba przygotowanych projektów współpracy	Nie	3.1	Ogółem	3.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Projekty międzyregionalne	3.1.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Projekty międzynarodowe	3.1.2	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Tak	3.2	Ogółem	3.2	Produkt	Sztuka	0	0
			Projekty międzyregionalne	3.2.1	Produkt	Sztuka	0	0
			Projekty międzynarodowe	3.2.2	Produkt	Sztuka	0	0
Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby	Nie	3.3	Ogółem	3.3	Rezultat	Sztuka	0	0
			Zasoby przyrodnicze	3.3.1	Rezultat	Sztuka	0	0
			Zasoby kulturowe	3.3.2	Rezultat	Sztuka	0	0
			Zasoby historyczne	3.3.3	Rezultat	Sztuka	0	0
			Zasoby turystyczne	3.3.4	Rezultat	Sztuka	0	0
			Produkty lokalne	3.3.5	Rezultat	Sztuka	0	0
Liczba projektów współpracy skierowanych do grup docelowych	Nie	3.4	Ogółem	3.4	Rezultat	Sztuka	0	0
			Przedsiębiorcy	3.4.1	Rezultat	Sztuka	0	0
			Osoby niepełnosprawne – posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	3.4.2	Rezultat	Sztuka	0	0
			Osoby bezrobotne – zarejestrowane w urzędzie pracy	3.4.3	Rezultat	Sztuka	0	0
			Osoby powyżej 50 roku życia	3.4.4	Rezultat	Sztuka	0	0
			Osoby młode od 18 do ukończenia 25 lat	3.4.5	Rezultat	Sztuka	0	0
			Młodzież	3.4.6	Rezultat	Sztuka	0	0
			Kobiety	3.4.7	Rezultat	Sztuka	0	0
			Imigranci	3.4.8	Rezultat	Sztuka	0	0
			Turyści	3.4.9	Rezultat	Sztuka	0	0

		LGD	3.4.10	Rezultat	Sztuka	0	0
		Organizacje pozarządowe	3.4.11	Rezultat	Sztuka	0	0
		Liderzy lokalni	3.4.12	Rezultat	Sztuka	0	0
		Rolnicy	3.4.13	Rezultat	Sztuka	0	0

PODDZIAŁANIE 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji						
Nazwa wskaźnika	Kod wskaźnika	Dezagregacja	Kod wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Realizacja (w jednostce miary)
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	4.1	-	-	Produkt	Osobodzień	28
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	4.2	Ogółem	4.2	Produkt	Sztuka	412
		Osoby fizyczne	4.2.1	Produkt	Sztuka	297
		Instytucje	4.2.2	Produkt	Sztuka	115
		Liczba podmiotów, które złożyły wniosek o przyznanie pomocy	4.2.3	Produkt	Sztuka	40
		Liczba podmiotów, które zawarły umowę o przyznaniu pomocy	4.2.4	Rezultat	Sztuka	22
Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	4.3	-	-	Produkt	Sztuka	6
Liczba konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD	4.4	-	-	Produkt	Sztuka	1
Liczba odwiedzin strony internetowej LGD	4.5	-	-	Rezultat	Sztuka	1266614

Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy w ramach prowadzonych naborów	Ogółem	Sztuka	47
	Wnioski zgodne z LSR	Sztuka	38
	Wnioski wybrane przez LGD	Sztuka	38

Należy wypełnić w oparciu o dane w arkuszu "Rzeczowy postęp". Dane dotyczące wskaźników obowiązkowych w tym arkuszu oraz w arkuszu "Rzeczowy postęp" powinny być zgodne (dane z kolumny „Realizacja %” w odniesieniu do wskaźników rezultatu w arkuszu "Rzeczowy postęp" z wynikiem podzielenia wartości z kolumny „Realizacja P” w tym arkuszu dla wskaźników rezultatu przez stan docelowy w arkuszu "Rzeczowy postęp" oraz dane z kolumny „Realizacja P %” w odniesieniu do wskaźników produktu w arkuszu "Rzeczowy postęp" z wynikiem podzielenia wartości z kolumny „Realizacja P” w tym arkuszu dla wskaźników produktu przez stan docelowy w arkuszu "Rzeczowy postęp" oraz dane z kolumny „Realizacja U %” w odniesieniu do wskaźników produktu w arkuszu "Rzeczowy postęp" z wynikiem podzielenia wartości z kolumny „Realizacja U” w tym arkuszu dla wskaźników produktu przez stan docelowy w arkuszu "Rzeczowy postęp"). W przypadku, gdy dany wskaźnik w tym arkuszu jest nieadekwatny do danej LSR – jego wartości będą zerowe w tym arkuszu. W przypadku poddziałania 19.4 dane należy podać dla operacji trwających, dla których dokonano płatności przynajmniej jednej transzy.

Opcję TAK/NIE w kolumnie "Wskaźnik realizowany" należy zaznaczyć w zależności, czy dany wskaźnik został przewidziany do realizacji w ramach LSR. W sytuacji, gdy wartości danego wskaźnika w kolumnie "Realizacja" są zerowe, jednak wskaźnik został przewidziany do realizacji w ramach LSR, należy zaznaczyć opcję TAK.

Część 4(a) Rzeczowa realizacja wskaźników w ramach EFRR i EFS (Województwo Kujawsko-Pomorskie)					
Fundusz	Obszar tematyczny	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka pomiaru	Realizacja w roku sprawozdawczym (w jednostce pomiaru)
EFRR	Działania infrastrukturalne przyczyniające się do rewitalizacji społeczno-gospodarczej miejscowości wiejskich - w szczególności o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych - zmierzające do ożywienia społeczno-gospodarczego danego obszaru i poprawy warunków uczestnictwa osób zamieszkujących obszary problemowe w życiu społecznym i gospodarczym.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	Produkt	szt.	
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	Produkt	ha	
		Długość przebudowanych dróg gminnych	Produkt	km	
		Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	Rezultat	szt.	
		Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	Rezultat	osoby	
	Wsparcie inwestycyjne mikro i małych przedsiębiorstw - projekty inwestycyjne poprawiające konkurencyjność przedsiębiorstwa, związane z unowocześnieniem sposobu działania jak i oferty poprzez: a. rozbudowę przedsiębiorstwa, b. rozszerzenie zakresu działania przedsiębiorstwa, c. działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian produkcji bądź procesu produkcyjnego, prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług, d. zmianę stosowanych rozwiązań produkcyjnych, technologicznych, organizacyjnych, e. zmianę wyrobu i usługi, w tym także zmianę sposobu świadczenia usługi.	Liczba przedsiębiorstw Otrzymujących dotację (CI2)	Produkt	szt.	
		Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie eko-innowacji	Produkt	szt.	
		Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI8)	Rezultat	EPC	
		Liczba nowych produktów/usług wprowadzanych w przedsiębiorstwie	Rezultat	szt.	
		Liczba udoskonalonych produktów/usług wprowadzanych w przedsiębiorstwie	Rezultat	szt.	
	Wspieranie tworzenia i rozwoju małych inkubatorów przedsiębiorczości poprzez dostosowanie istniejących budowli do pełnienia funkcji inkubatora i wsparcie usług świadczonych przez inkubator.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)	Produkt	szt.	
		Liczba usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości	Produkt	szt.	
		Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości	Produkt	szt.	
		Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu	Rezultat	szt.	
		Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości	Rezultat	szt.	
EFS	Włączenie społeczne na obszarach wiejskich 1. Działania na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie wdrożenia rozwiązań z obszaru aktywnej integracji o charakterze środowiskowym. 2. Działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej. 3. Działania wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym: działania animacyjne, budowa i rozwój lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw społecznych i inne wspierające rozwój gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Produkt	osoba	
		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	Rezultat	osoba	
		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Rezultat	osoba	
		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	Rezultat	osoba	
Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR, w których funduszem wiodącym jest EFS	Koszty bieżące		Produkt		
			Rezultat		
	Animacja		Produkt		
			Rezultat		

Należy wypełnić na podstawie wskaźników przyjętych do realizacji w ramach LSR. W przypadku, gdy dana LSR nie uwzględni obszaru tematycznego należy wpisać „nie dotyczy”.

Dane w kolumnie "Realizacja w roku sprawozdawczym (w jednostce pomiaru)" do 31 grudnia 2018 roku należy podać na podstawie zakontraktowanych środków, po tym terminie na podstawie wypłaconych środków.

Dane dla komórki "Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe/wartość projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe" należy podać na podstawie środków zakontraktowanych.

Dane dla komórki "Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR, w których funduszem wiodącym jest EFS" należy wypełnić zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu na koszty bieżące i animacji.

Część 4(b) Rzeczowa realizacja wskaźników w ramach EFRR i EFS (Województwo Podlaskie)					
Fundusz	Obszar tematyczny	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika	Jednostka pomiaru	Realizacja w roku sprawozdawczym (w jednostce pomiaru)
EFRR	OZE		Produkt		
			Rezultat		
	Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pieców węglowych)		Produkt		
			Rezultat		
	Wymiana pokrycia dachowego z azbestu		Produkt		
			Rezultat		
	Przydomowe oczyszczalnie ścieków		Produkt		
			Rezultat		
	Ochrona bioróżnorodności i klimatu		Produkt		
			Rezultat		
	Projekty z zakresu społeczeństwa informacyjnego w obszarze edukacji		Produkt		
			Rezultat		
	Dziedzictwo Kulturowe		Produkt		
		Rezultat			
Infrastruktura społeczna		Produkt			
		Rezultat			
Rewitalizacja małej skali		Produkt			
		Rezultat			
Inwestycje w infrastrukturę wychowania przedszkolnego		Produkt			
		Rezultat			
Projekty dofinansowane w ramach działania 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe/wartość projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe	Szt./PLN			
EFS	Programy podnoszące aktywność i mobilność zawodową oraz zdolności do zatrudnienia grupy		Produkt		
			Rezultat		
	Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w formach pozainstytucjonalnych (opiekun		Produkt		
			Rezultat		
	Bezwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności		Produkt		
			Rezultat		
	Zapewnienie większej dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej		Produkt		
			Rezultat		
	Wparcie małych szkół kształcenia ogólnego		Produkt		
			Rezultat		
	Programy aktywności lokalnej		Produkt		
			Rezultat		
	Usługi reintegracji społeczno-zawodowej skierowanej do osób zagrożonych ubóstwem lub		Produkt		
		Rezultat			
Usługi na rzecz wsparcia zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z		Produkt			
		Rezultat			
Wsparcie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz usług asystenckich dla		Produkt			
		Rezultat			
Działania skierowane do rodzin, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym		Produkt			
		Rezultat			
Projekty dofinansowane w ramach działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego	Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe/wartość projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe	Szt./PLN			
Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR, w których funduszem wiodącym jest EFS	Koszty bieżące		Produkt		
			Rezultat		
	Animacja		Produkt		
			Rezultat		

Należy wypełnić na podstawie wskaźników przyjętych do realizacji w ramach LSR. W przypadku, gdy dana LSR nie uwzględnia obszaru tematycznego należy wpisać „nie dotyczy”.

Dane w kolumnie "Realizacja w roku sprawozdawczym (w jednostce pomiaru)" do 31 grudnia 2018 roku należy podać na podstawie zakontraktowanych środków, po tym terminie na podstawie wypłaconych środków.

Dane dla komórki "Liczba projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe/wartość projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe" należy podać na podstawie środków zakontraktowanych.

Dane dla komórki "Bieżąca działalność związana z realizacją strategii oraz działania animacyjne dotyczące LSR, w których funduszem wiodącym jest EFS" należy wypełnić zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie projektu na koszty bieżące i animacji.

Część 5	Rzeczowa realizacja wskaźników obowiązkowych w zakresie EFMR	
Nazwa wskaźnika	Przed realizacją operacji	Po realizacji operacji
Liczba utworzonych miejsc pracy (liczba)		
Liczba utrzymanych miejsc pracy(liczba)		
Utworzone przedsiębiorstwa (liczba)		

Część 6 Efekty ewaluacji wewnętrznej

Data przeprowadzenia warsztatu refleksyjnego 25.01.2019 r.

W warsztacie uczestniczyli:

Członkowie LGD	5
Członkowie Zarządu LGD	3
Członkowie Rady LGD	0
Członkowie organu kontroli wewnętrznej LGD	1
Pracownicy LGD	2
Inni mieszkańcy obszaru objętego LSR	1
Inne podmioty obszaru objętego LSR	-
Przedstawiciele ZW	-
Przedstawiciele innych LGD	-

1.	<p>Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?</p>	<p>Lokalna grupa działania zakończyła właśnie pierwszy etap wdrażania strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w okresie programowania 2014-2020. Zgodnie z postanowieniami umowy ramowej - 31 grudnia 2018 rok był terminem, do którego weryfikowano stan wdrażania I kamienia milowego. Dwukrotnie zmieniano podejście do zasad weryfikacji poziomu wdrażania LSR – dostosowując brzmienie wskaźnika do realiów. Zmiany w tym zakresie miały na celu przede wszystkim dostosowanie wymogów zawartych w umowie ramowej do możliwości systemu wdrażania – tempa realizacji projektów przez beneficjentów (zmiana z weryfikacji poziomu płatności na poziom zawartych umów), tempa oceny wniosków w pomiotach wdrażających oraz zainteresowania naborami (wprowadzono przeciętny poziom wskaźników). Osiągnięcie przewidzianych w umowie ramowej poziomów zależne było bowiem nie tylko od lokalnej grupy działania, która czuwała m.in. nad harmonogramem naborów wniosków, doradztwem, prawidłowością przeprowadzenia oceny i wyboru wnioskodawców oraz wieloma innymi aspektami związanymi z wdrażaniem Podejścia Leader, które warunkowały osiągnięcie wartości przewidzianych w umowie ramowej dla I kamienia milowego. W systemie wdrażania znaczącą rolę odgrywa również Samorząd Województwa który pełni rolę podmiotu wdrażającego i w związku z przeprowadzanymi kontrolami administracyjnymi wniosków o przyznanie pomocy i wniosków o płatność – zawiera odpowiednio umowy o przyznaniu pomocy oraz przekazuje do ARIMR zlecenia płatność. Jednakże najważniejszym elementem systemu są wnioskodawcy i nich projekty. Od ich zainteresowania bowiem zależy, czy możliwe będzie osiągnięcie zaplanowanych wartości. To oni również w głównej mierze odpowiadają za jakość przygotowanej dokumentacji aplikacyjnej oraz przedstawiony pomysł. Wszystkie te elementy zadziałały właściwie, dzięki czemu lokalna grupa działania osiągnęła wartości określone w umowie ramowej dla I kamienia milowego. Jest to ogromny sukces okupiony ciężką pracą Biura i Zarządu LGD. Jest to oczywiście początek wdrażania LSR. Mamy przed sobą dwa kolejne punkty kontrolne (tzw. kamienie milowe), do osiągnięcia których już w 2018 roku rozpoczęliśmy przygotowania.</p> <p>Na obecnym etapie wdrażania LSR, biorąc pod uwagę zrealizowane zadania i osiągnięte efekty – LGD nie identyfikuje zagrożenia związanego z brakiem możliwości osiągnięcia zaplanowanych wskaźników na poziomie określony dla pierwszego kolejnego kamienia milowego. Biorąc pod uwagę tempo oceny wniosków (które znacząco przyspieszyło), możliwość przesunięcia terminów naborów wniosków (jeśli wnioskodawcy nie odpowiedzieliby na ogłoszenie LGD), a także sytuację gospodarczą w kraju (nadal mamy dobre tempo rozwoju, które przekłada się na duże zainteresowanie otrzymanie wsparcia w ramach LSR) – widzimy potrzeby podejmowania działań zaradczych oraz zagrożeń związanych z wdrażaniem LSR.</p> <p>Wg stanu na 31.12.2018 rok LGD:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydatkowała co najmniej 60% środków finansowych przeznaczonych na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR w latach 2016-2018, w tym co najmniej 20% środków finansowych przeznaczonych na tworzenie/utrzymanie miejsc pracy; - 60% średniego poziomu realizacji wszystkich wskaźników produktu obliczonego jako stosunek sumy poziomów realizacji każdego ze wskaźników produktu do liczby wskaźników produktu, przy czym do wyczerpania średniego poziomu realizacji wszystkich wskaźników produktu poziom wskaźników przewyższający wartość 100% przyjmuje się jako poziom 100%. <p>W kolejnych kamieniach milowych do osiągnięcia są nowe poziomy, dlatego sytuacja będzie na bieżąco monitorowana, a w sytuacji gdyby wystąpiły jakieś nieprzewidywane obecnie okoliczności, mające wpływ na możliwość osiągnięcia wskaźników – zostaną wypracowane działania zaradcze. Poprzednie podejmowane indywidualnie i grupowo doprowadziły do aktualizacji postanowień umowy ramowej.</p> <p>Warto zwrócić uwagę iż lokalna grupa działania w pierwszym okresie wdrażania LSR, biorąc pod uwagę ogromne zapotrzebowanie zgłaszane przez wnioskodawców, uruchomiła znaczącą część swojego budżetu.</p> <p>Zapotrzebowanie zgłaszane przez wnioskodawców znacząco przekracza posiadane przez LGD środki na wdrażanie LSR. Przede wszystkim to pochodna mniejszych alokacji przeznaczonych na obszary wiejskie, rozbudzenia – także w wyniku działań animacyjno-promocyjnych realizowanych przez LGD – apetytów oraz braku alternatywnych źródeł finansowania projektów np. braku alternatywnych instrumentów wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dla jednostek sektora finansowców publicznych (danej JSFP), przedsiębiorców czy organizacji pozarządowych. Brak środków jest również zauważalny na poziomie programów regionalnych, gdyż zainteresowaniem ubiegania się o wsparcie jest bardzo duże.</p> <p>Środki finansowe przeznaczone w budżecie LSR na rozwój przedsiębiorczości stanowią co najmniej 50% środków LSR – zgłaszane przez rynek zapotrzebowanie jest znacznie większe, a brak możliwości sfinansowania pomysłów inwestycyjnych rodzi niezadowolone przekładające się na oceny LGD. Część Wnioskodawców odmowę przyznania wsparcia lub nie zmieszanie się w limicie środków traktuje tak jak powinno – wzięliśmy udział w konkursie, ale się nie udało, ponieważ pojawiły się lepsze projekty (lepiej ocenione). Inni nie uzyskanie finansowania traktują jak przegraną i obracają winą LGD (nie widzą słabości projektu, albo braku wystarczających środków finansowych na ich realizację).</p> <p>W związku z przeprowadzonymi analizami wyniki I kamienia milowego potwierdzają, iż realizacja LSR przebiegała zgodnie z zasadami i można ją uznać za zadowalającą.</p>
----	---	--

Pytania uzupełniające:

a)	<p>Jeżeli nie to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?</p>	-
----	---	---

b)	Jakie można wskazać przyczyny odstępstwa od planu?	<p>Przyczyny odstępstwa od Planu działania zidentyfikowane przez uczestników spotkania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obowiązek dostosowania procedur oceny wniosków do zmienionych przepisów i Wytycznych, które weszły w życie w trakcie okresu sprawozdawczego; - długi proces akceptacji zmian w procedurach oceny wniosków; - długi okres oceny wniosków, przekładający się na konieczność ogłaszania kolejnych naborów (z uwagi na odmowy lub rezygnacje). <p>Na tempo wdrażania LSR mają wpływ opóźnienia w weryfikacji wniosków przez Samorząd Województwa. LGD zachowuje terminy wynikające z obowiązujących przepisów i wytycznych. W przypadku samorządu województwa nie były dochowywane terminy wynikające z obowiązujących przepisów przewidziane na ocenę wniosków, przy czym w końcu I kamienia milowego zauważano wyraźną poprawę w zakresie tempa przeprowadzania kontroli administracyjnych. Rozumiejąc złożoność sytuacji, w jakiej znalazły się podmioty wdrażające – duża liczba LGD, duża liczba konkursów i wniosków przekazanych do oceny – należy wyraźnie podkreślić, iż opóźnienia mają wpływ nie tylko na konieczność zmiany planowanych harmonogramów ogłaszania naborów wniosków, ale również na rezygnacje wnioskodawców, którzy wycofują się z realizacji projektów ze względu na brak możliwości tak długiego oczekiwania. W tym okresie programowania bowiem rozpoczęcie realizacji operacji jest możliwe po zawarciu umowy o przyznaniu pomocy.</p> <p>Do 31.12.2018 roku wszystkie przekazane przez LGD wnioski o przyznanie pomocy zostały ocenione i zawarto z wnioskodawcami umowy o przyznaniu pomocy. To również ma wpływ na możliwość ogłaszania kolejnych konkursów – brak wyniku oceny dla wszystkich przekazanych przez LGD wniosków przesuwają w czasie możliwość pozyskania informacji o powstałych w wyniku oceny oszczędnościach, a tym samym przesuwają w czasie ogłaszanie kolejnych naborów. LGD stara się dla danego naboru o maksymalne środki finansowe.</p> <p>Ponadto, na tempo wdrażania LSR ma również wpływ przyjęty system przepływu informacji, który znacząco wydłuża czas uzyskania odpowiedzi na bardziej złożone zagadnienia – beneficjent ma bowiem możliwość zwrócenia się o informację do LGD, która – w przypadku problemów interpretacyjnych – występuje do Samorządu Województwa, następnie – jeśli problem nie jest możliwy do rozstrzygnięcia – Samorząd występuje do ARiMR, a ARiMR – powinna uzyskać akceptację Instytucji Zarządzającej. Podobna jest droga odpowiedzi na pytanie. Uczestnicy spotkania wyraźnie wskazywali na słabość systemu w tym zakresie.</p> <p>Pracownicy Biura wskazali, iż dużą skuteczność w przepływie interpretacji informacji daje forum LGD założone na Facebook'u, gdzie zgłoszony przez daną LGD problem można rozwiązać dość szybko, jeśli inna LGD już się z nim mierzyła. Wskazano, iż nie część przekazanych interpretacji nie trafia do wszystkich podmiotów. Mimo, iż są to indywidualne zagadnienia – mogą być pomocne przy rozwiązywaniu problemów, które dopiero pojawiają się w LGD.</p> <p>W trakcie warsztatu wyraźnie podkreślono również, iż na tempo wdrażania ma również znaczący wpływ sytuacja rynkowa: rosnące ceny, inflacja i brak chętnych do realizacji robót budowlanych. Również przedsiębiorcy podkreślali, iż największą bolączką jest brak pracowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, ale brak możliwości ich zatrudnienia z uwagi na oczekiwania finansowe.</p>
c)	Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?	<p>LGD podejmuje działania mające na celu zapewnienie dostępu LGD do interpretacji w czasie rzeczywistym i w szerszym zakresie (aktualizacje zestawienia pytań i odpowiedzi na stronie ARiMR są realizowane w znacznych odstępach czasowych i nie uwzględniają zagadnień proceduralnych). Dostęp do nich pozwoliłby na skuteczniejsze wdrażanie LSR i większe zrozumienie pojawiających się problemów. Obecnie, biorąc pod uwagę długi czas oczekiwania, LGD ograniczyła do minimum liczbę wystąpień. Opiera się na własnych interpretacjach, co może prowadzić do różnorodnego podejścia w poszczególnych LGD do danego problemu i niejednolitej oceny, przy horyzontalnym wdrażanym PROW na lata 2014-2020.</p> <p>LGD zapewnia również możliwość systematycznego podnoszenia kwalifikacji pracowników biura i osobno decyzyjnego, dzięki czemu możliwe jest na stałe wspieranie beneficjentów w procesie realizacji i rozliczania projektów. Pozwala to również zachować wiedzę i potencjał przed kolejnymi naborami wniosków.</p> <p>Opóźnienia stanowią zagrożenie dla zapewnienia płynności finansowej dla realizacji zadań LGD. W 2018 roku MRiRW złożyło podjęcie w poddziałaniu 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji do weryfikacji stanu realizacji w pierwszych kamieniach milowych poziomu wdrażania LSR zmieniając poziom wypłaconych środków na zakontraktowanych. Koszty bieżące w poddziałaniu 19.4 są powiązane z realizacją zobowiązań z umowy ramowej, w szczególności z postępowaniem finansowym (obecnie zakontraktowaniem środków) – wszelkie opóźnienia wpływają nie tylko na możliwość osiągnięcia kamienia milowych, ale również na zapewnienie środków na bieżące funkcjonowanie LGD. Zmiana uspokoiła sytuację zagrożenia brakiem środków finansowych na realizację bieżących zobowiązań.</p> <p>Określenie stanu wdrażania LSR każdorazowo wiąże się dla LGD z koniecznością występowania do samorządu województwa, który – przy pomocy własnych zestawień lub aplikacji – wylicza kwotę zakontraktowanych, czy wydatkowanych środków. Dobrym rozwiązaniem byłoby umożliwienie LGD bieżącego dostępu do danych w tym zakresie, żeby na bieżąco mieć wiedzę na temat podjętych zobowiązań i z wyprzedzeniem planować podejmowane działania zaradcze.</p> <p>Udostępnienie centralnej aplikacji, która zasilalaby danymi posiadane przez LGD aplikacje byłoby znaczącym ułatwieniem, w szczególności w kontekście weryfikacji wskaźników określonych na poziomie LSR.</p>
2.	W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?	<p>Wykorzystując doświadczenia w ubieganiu się o wsparcie z poprzednich okresów programowania lub indywidualne doradztwo – co do zasady Wnioskodawcy nauczyli się przygotowywać projekty, które wpisują się w cele programu i cele lokalnej strategii rozwoju oraz spełniają kryteria dostępu do wsparcia dla beneficjenta czy projektu. Niewiele wniosków odpada na ocenie zgodności z LSR. Uczestnicy spotkania podkreślali, iż mają na to wpływ organizowane przez LGD szkolenia i warsztaty, ale również doradztwo świadczony w biurze LGD. Świadomość, że nie każdy projekt może podlegać finansowaniu, a wybrane będą tylko te, które realizują podane w ogłoszeniu cele i wskaźniki powoduje, iż widoczna jest większa dbałość o jakość składanej dokumentacji. Z przeprowadzonych naborów widać, iż tylko nieliczne osoby nie uzyskały wsparcia głównie przez ograniczenia środków w naborze, a wszystkie projekty były przygotowane w sposób pozwalający na bezproblemową ocenę.</p> <p>Wnioskodawcy powinni składać w naborach wnioski, które są dobrze przygotowane. Wymogi wynikające z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (dalej: ustawa RLKS), w szczególności brak możliwości istotnej modyfikacji wniosku oraz możliwość jednokrotnego usunięcia braków lub złożenia wyjaśnień powoduje, że przedkładany w LGD projekt musi być dobrze przygotowany, przemyślany i gotowy do realizacji. Wykaz składanych wraz z wnioskiem załączników, które warunkują uzyskanie kompletności stanowi potwierdzenie, że planowane do realizacji projekty nie mogą być jedynie przyszłym zamierzeniem, ale muszą stanowić spójną całość, którą wnioskodawca jest w stanie zrealizować.</p> <p>Gotowe do realizacji, kompletne i przemyślane projekty pozwalają na dokonanie dobrych wyborów. Dzięki takiemu podejściu Rada ma możliwość obejrzenia projektu w całości, ma możliwość sprawdzenia, czy planowane przedsięwzięcie rzeczywiście ma np. cechy innowacyjne, czy wpływa na ochronę środowiska, czy też tworzy miejsca pracy.</p> <p>Uczestnicy spotkania podkreślali, że trudno jest przy tak wysokich wymaganiach poradzić sobie z przygotowaniem kompletnego i poprawnego merytorycznie wniosku bez wsparcia zewnętrznego. Pomoc płynnie ze strony LGD, dzięki organizowanemu szkoleniu, spotkaniom, czy indywidualnemu doradztwu. Jednakże dość często – co podkreślali uczestnicy spotkania – wnioskodawcy nadal nie radzą sobie z wymogami i są zmuszeni korzystać z pomocy zewnętrznych doradców. Mają na to wpływ m.in. zapisy w instrukcjach, czy informacjach pomocniczych, które są zrozumiałe przede wszystkim przez pracowników urzędów, albo podmioty, które mają już doświadczenie w pozyskiwaniu środków UE. Sprawy komplikuje fakt, iż został przygotowany jeden wzór wniosku o przyznanie pomocy, który służy wszystkim beneficjentom (z wyjątkiem podejmujących działalność gospodarczą), do którego została udostępniona jedna instrukcja. Percepcja takiego dokumentu jest dość trudna, a wychwycenie, które części kogo dotyczą i w jakich okolicznościach należy je wypełnić – wymaga dużej praktyki.</p> <p>Dobrym rozwiązaniem w tym zakresie jest wniosek na podejmowanie działalności gospodarczej dedykowany jednemu rodzajowi beneficjenta i jednemu zakresowi wsparcia, co znacznie ułatwia jego wypełnienie i nie powoduje takich trudności, jak chociażby wypełnienie wniosku na inne zakresy wsparcia. Uczestnicy spotkania pozytywnie wypowiadali się również o poprzednim okresie programowania w kwestii związanej z realizacją tzw. małych projektów. Mimo początkowych trudności udało się przygotować formularz, który wspierał wnioskodawcę przy jego wypełnianiu, a dzięki walidacjom pozwalał wybrać tylko te części, które dotyczyły danego podmiotu, ograniczał możliwość popełnienia błędów oczywistych lub formalnych. Dobrze wspomiano możliwość realizacji szerokiego wachlarza przedsięwzięć, które realizowano w ramach małych projektów. Opracowania dotyczące dobrych praktyk z tego okresu, pokazują ogrom wsparcia, a rezultaty nadal są obecne w życiu mieszkańców.</p>

Pytania uzupełniające:

a)	<p><i>W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków jest zadowalająca, a w których budzi wątpliwość?</i></p>	<p>Wykorzystując doświadczenia w ubieganiu się o wsparcie z poprzednich okresów programowania lub indywidualne doradztwo – co do zasady Wnioskodawcy nauczyli się przygotowywać projekty, które wpisują się w cele programu i cele lokalnej strategii rozwoju oraz spełniają kryteria dostępu do wsparcia dla beneficjenta, a czy projektu. Co do zasady większość wniosków jest zgodna z LSR. Uczestnicy spotkania podkreślali, iż mają na to wpływ organizowane przez LGD szkolenia i spotkania, ale również doradztwo świadczone w biurze LGD. Świadomość, że nie każdy projekt może podlegać finansowaniu, a wybrane będą tylko te, które realizują podane w ogłoszeniu cele i wskaźniki powoduje, iż widoczna jest większa dbałość o jakość składanej dokumentacji. Nie ma problemu składania wniosków w niewłaściwych naborach tematycznych. Nawet jeśli wnioskodawcy nie do końca rozumieją obowiązujące zasady, to bardzo pomocni są w tym obszarze pracownicy biura, którzy weryfikują składaną dokumentację jeszcze przed złożeniem do LGD. Zakres sprawdzenia obejmuje również przygotowanie dokumentów na właściwych wzorach i kompletność. Najmniejszym doświadczeniem w przygotowaniu wniosku cechują się organizacje pozarządowe oraz osoby, które podejmują działalność gospodarczą. Część z nich podejmuje wysiłek samodzielnego przygotowania dokumentacji, przy wsparciu instrukcji i doradztwa lokalnej grupy działania. Wnioski są przemyślane, prawie kompletne, jednak wymagają poprawek i uzupełnień (zakres wezwania jest dość obszerny, ale nadal możliwy do realizacji w terminie). Trudno znaleźć jakąś regułę, przy ocenie jakości wniosków składanych przez różnych wnioskodawców. Dość dobre wnioski składają przedsiębiorcy ubiegający się o rozwój działalności gospodarczej, a pojawiające się błędy dotyczą przede wszystkim biznesplanu. Czasami obszarem wymagającym większego zaangażowania przy ocenie są projekty składane przez organizacje pozarządowe, które z uwagi na poziom dofinansowania zostały bardziej uprzywilejowane od JSFP. W kontekście ubiegania się o wsparcie przez NGO's uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, iż organizacje zgłaszają największe trudności w pozyskiwaniu środków finansowych, ponieważ obowiązująca w ramach PROW zasada udzielania wsparcia w formie refundacji części lub całości poniesionych kosztów kwalifikalnych stanowi poważne utrudnienie w realizacji projektów. Podmioty te nie posiadają wystarczających środków finansowych na wcześniejsze zrealizowanie operacji, a następnie oczekiwania na refundację. Wcześniejsze finansowanie operacji w wysokości 36,37% jest niewystarczające. Dodatkowym problemem jest brak potencjału wynikający z braku wystarczających środków finansowych na zatrudnienie ekspertów do przygotowania dokumentacji aplikacyjnej i późniejszego jej rozliczenia. Żeby skorzystać z doradztwa, trzeba posiadać już pewne umiejętności w przygotowywaniu dokumentacji.</p>
b)	<p><i>Jeżeli jakość w pewnych obszarach budzi wątpliwość, czy może odbić się na realizacji celów LSR?</i></p>	-
c)	<p><i>Co można zrobić by podnieść jakość wniosków?</i></p>	<p>Dobrym rozwiązaniem byłoby przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej dedykowanej tej grupie wnioskodawców, która ma największe trudności z poradzeniem sobie z wnioskiem, to jest organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, kościołom, czy związkom wyznaniowym.</p> <p>Wnioskodawcy narzekali również na fakt, iż 7-dniowy termin na usunięcie braków, liczony w dniach kalendarzowych, w szczególności jeśli przypadają na ten okres dni wolne od pracy – jest dużym utrudnieniem w przygotowaniu odpowiedzi na wezwania do usunięcia braków lub złożenia wyjaśnień. Dobrze byłoby rozważyć możliwość wydłużenia tego terminu do 14-dni lub liczenia go w dniach roboczych.</p> <p>Dodatkowym rozwiązaniem ułatwiającym możliwość złożenia poprawnych dokumentów byłaby bardziej precyzyjne formułowanie zakresu wezwania przez samorząd województwa. Należałoby unikać ogólników oraz podawać propozycje. Zamieszczanie w wezwaniu porad przypominających o obowiązujących zasadach oraz o czym wnioskodawca powinien pamiętać w związku z realizacją projektu, żeby nie narażać się na ryzyko utraty dofinansowania – należałoby przenieść do odrębnego załącznika. Pozwoliłoby to na lepsze zrozumienie, jaki jest zakres wezwania.</p> <p>W odróżnieniu do poprzedniego okresu programowania LGD ma możliwość skorzystania z mechanizmów, które pozwalają na dokonywanie wyboru projektów spośród tych, które spełniają podstawowe wymogi dostępu do wsparcia. Wniosek, który podlega wyborowi musi spełniać wymogi formalne, być złożony w miejscu i terminie, być zgodny z zakresem tematycznym naboru, formą wsparcia oraz spełniać dodatkowe wymagania, które lokalna grupa określiła w danym naborze. Jednocześnie ocena zgodności z LSR daje możliwość wyeliminowania tych beneficjentów, którzy nie spełniają wymogów dostępu do wsparcia, a także tych projektów, które nie pozwolą na realizację zobowiązań i nie mogą podlegać finansowaniu. Dodatkowo określenie celu projektu poprzez przypisanie do niego konkretnych wskaźników ułatwia ocenę możliwości jego osiągnięcia. Nawet jeśli Wnioskodawca niewystarczająco precyzyjnie określi cel projektu lub dopisze niemierzalne wskaźniki w jego opisie - Rada ma możliwość na podstawie określonych przez wnioskodawcę wskaźników realizacji celu potwierdzić, czy dany projekt rzeczywiście wpisuje się cele LSR i będzie realizować przypisane do danego naboru wskaźniki. Jest to dobre rozwiązanie.</p> <p>Wypożyczenie LGD w możliwość merytorycznej oceny projektów - pozwala z jednej strony na wyeliminowanie projektów niegotowych i niekompletnych, których realizacja nie doszłaby do skutku, z drugiej zaś ogranicza w pewnym sensie możliwości animacyjne i doradcze, ponieważ biuro jest mocno zaangażowane w realizację zadań formalnych, sporządzenie dokumentacji i dopilnowanie spełnienia wszelkich wymogów w procesie dokonywania oceny i wyboru.</p> <p>Ograniczony zakres wsparcia określony w ramach rozporządzenia LSR, a także ograniczenia wynikające z zapisów samej Strategii, która musiała wskazać kierunki wydatkowania środków zgodnie z przeprowadzoną analizę SWOT i zgłoszonym w trakcie przygotowania tej strategii przez mieszkańców obszaru zapotrzebowaniem – powodują, że nie wszystkie potrzeby zgłaszane przez wnioskodawców mogą być zrealizowane. Uczestnicy spotkania ze zrozumieniem podeszli do tych ograniczeń, wskazując jednocześnie, że poprzedni okres programowania był w tym zakresie o wiele bardziej korzystny – wnioskodawcy mieli większe możliwości wyboru i finansowania pomysłów ze środków LSR. Ograniczone środki finansowe, które ma do dyspozycji w tym okresie programowania LGD powodują, że nie wszystkie potrzeby zostaną zaspokojone.</p> <p>Biorąc pod uwagę nabyte przez pracowników LGD umiejętności można rozważyć dalsze rozszerzenie kompetencji LGD, przy czym powinno się to wiązać z zwiększeniem zatrudnienia. W takim przypadku nie powinno być na poziomie samorządu województwa powtarzania wykonywanych przez LGD czynności, a jedynie ich kontrolowanie. Należy również zachować pewną równowagę, żeby rozszerzenie kompetencji nie wpłynęło negatywnie na możliwość animacji, wzmacniania kapitału świadczenia doradztwa i budowania społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>W tym obszarze dobrze byłoby skoncentrować się na dalszej konsolidacji środowiska LGD i wymianie doświadczeń (także z samorządami województw), dalszym podnoszeniu kompetencji pracowników LGD, warsztatowym (praktycznym) podejściu do procesu szkoleń oraz doradztwa oraz dalszą pracą nad umacnianiem się pozycji LGD we wspieraniu lokalnej społeczności.</p>

3.	W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?	<p>Lokalna grupa działania ustaliła kryteria w taki sposób, żeby z jednej strony możliwe było ich spełnienie, z drugiej zaś pozwoliło na odpowiednie przygotowanie projektu i ukierunkowanie go na kluczowe zagadnienia LSR – kryteria mają pozwolić bowiem na wybór najlepszych wniosków.</p> <p>Przyjęte przez lokalną grupę kryteria podlegały ocenie w samorządzie województwa w ramach ogłoszonego konkursu. Jednym z elementów tej oceny był fakt mierzalności danego kryterium, co powinno wyeliminować dowolność oceny. Nawet kryteria złożone, takie jak innowacyjność, czy wpływ na realizację wskaźników – musiały być doprecyzowane, żeby wnioskodawca nie miał wątpliwości za co może otrzymać punktację.</p> <p>Przyjęte kryteria są wynikiem pewnego kompromisu, który zapewnia z jednej strony spełnienie nałożonych w konkursie na wybór LSR wymogów, z drugiej zaś pozwala różnicować wnioski. Ocena przeprowadzana przez Radę jest oceną obiektywną zarówno dla oceniającego, jak i dla ocenianego. Wnioskodawca powinien mieć możliwość sprawdzenia, na jaką punktację może liczyć, a w sytuacji, jeśli Rada nie przyzna punktów, powinien mieć możliwość zapoznania się z uzasadnieniem oceny. Przedstawiciele Zarządu podkreślali, iż każda ocena jest indywidualna, czasami jest wynikiem ożywionej dyskusji i argumentacji, bywa wynikiem kompromisu.</p>
----	---	---

Pytania uzupełniające:

a)	Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?	<p>Rada w trakcie oceny stara się podejść obiektywnie do wszystkich wniosków złożonych w ramach danego naboru i stosować jednolite podejście do projektów. Proces oceny jest dość skomplikowany, zdarzają się sytuacje, że pomimo dokonanej przez Radę oceny, z uwzględnieniem wiedzy i doświadczeń wszystkich członków Rady, wpływają protesty. Samorząd Województwa czasami przychylił się do stanowiska wnioskodawcy – jeśli jest to uzasadnione popełnionymi błędami w ocenie, czasami potwierdza poprawność decyzji Rady. W takich przypadkach wnioskodawca ma możliwość wystąpienia ze Skargą do Sądu.</p>
b)	Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?	<p>Co do zasady Wnioskodawcy nie zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów. Pojawiają się one wtedy, gdy ocena dokonana przez Radę nie pozwala na wybór projektu lub projekt jest niezgodny z LSR.</p> <p>Na obecnym etapie wdrażania Programu LGD nie widzi potrzeby zmiany lokalnych kryteriów wyboru projektów. Omawiane kryteria zostały opracowane zgodnie z wymogami, posiadają metodologię wyliczenia są mierzalne, jasno sprecyzowane oraz nie budzą wątpliwości interpretacyjnych. Poza tym przyjęty system zero-jedynkowy pozwala na jednoznaczną ocenę każdego kryterium. Zasady ustalania lub zmiany kryteriów są przejrzyste.</p> <p>Przeważająca większość kryteriów wskazuje na możliwości jednoznacznej oceny. Wymusza to zachowanie jednorodności ocen Rady i uniemożliwia różnice w interpretacji.</p>
c)	Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?	<p>LGD w ramach prowadzonych szkoleń może pokazywać dobre praktyki w podejściu do dokumentowania spełniania danego kryterium oraz niewłaściwe ich rozumienie. Jeśli pojawią się jakiegokolwiek wątpliwości ze strony wnioskodawców nt. stosowania przyjętych kryteriów, wtedy biuro z porozumieniem z Radą będzie pracować nad projektem zmiany, tak aby usunąć wszelkie nieprawidłowości i niejasności.</p>

4.	W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?	Wybór wniosków to pochodna wielu warunków, które składają się na ostateczny efekt. Pierwszym jest poprawność formalna i merytoryczna przygotowanej dokumentacji, drugim – stopień spełniania przez projekt lokalnych kryteriów, kolejny – umiejętne wpisanie się w zakres wsparcia oraz inne kryteria dostępu do wsparcia zarówno dla beneficjenta jaki dla projektu. Nie można zapomnieć, iż projekt musi być realny i aktualny. Warto zwrócić uwagę, że ogłaszane nabory wniosków jako okienka czasowe (od –do) również stanowią ograniczenie – w zakresie możliwości złożenia wniosku w dogodnym terminie. Czasami nieprzewidziane trudności powodują, fajnie ciekawe projekty nie są składane przez wnioskodawców, gdyż nie zdążyli lub wystąpiły jakieś inne obiektywne przesłanki uniemożliwiające aplikowanie o wsparcie. Biorąc pod uwagę fakt, iż LGD stawia przede wszystkim na takie projekty, które spełniają i realizują cele oraz wskaźniki określone w LSR i jednocześnie uzyskują największą liczbę punktów według lokalnych kryteriów wyboru - należy przyjąć, iż wybierane projekty są najlepsze ze złożonych w danym czasie. Trudno jest tutaj również powiązać jednoznaczność brzmienia przepisów, czy wytycznych z możliwością wybrania najlepszych wniosków. Obowiązujące przepisy i wytyczne pozwalają na wybranie wniosków, które już na etapie oceny przez lokalną grupę działania będą możliwe do realizacji.
----	--	---

Pytanie uzupełniające:

a)	Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?	Od 2015 roku, kiedy lokalne strategie były przygotowywane przez lokalną społeczność zmieniło się otoczenie LSR. Mamy dobrą koniunkturę na rynku w wielu gałęziach przemysłu. Widać duże ożywienie gospodarcze. Spada bezrobocie, rosną wynagrodzenia, w miejsce deflacji mamy inflację. To wpływa na wzrost cen towarów, usług i robót. Przedsiębiorcy zgłaszają dziś wiele problemów, z których zasadniczym jest potrzeba tworzenia miejsc pracy, jednak brak zainteresowania pracowników taką ofertą. To powoduje, że w przypadku części wskaźników nastąpiły niedoszacowania ich wartości, a w przypadku części nie będzie możliwe osiągnięcie zaplanowanych wartości. Środki finansowe będą wykorzystane, jednak nie we wszystkich zakresach możliwe będzie (przynajmniej na tym etapie wdrażania LSR) osiągnięcie zaplanowanych wartości. Zmiany w otoczeniu to także większe potrzeby zgłaszane przez wnioskodawców – przy czym pamiętać należy, że środki LSR pozostają na tym samym poziomie. Beneficjenci narzekają na rosnące ceny a nakładając na to długie terminy związane z oceną wniosków – część z nich odstępuje do realizacji operacji lub wydłużają terminy, żeby zgromadzić wystarczające środki finansowe. Wszystkie projekty wybierane do realizacji przez LGD przyczyniają się do wdrażania LSR i wpływają na osiąganie zakładanych wskaźników. Strategia została przecież opracowana jako odpowiedź na problemy społeczności, a więc każda operacja również wpisuje się w realizację tych potrzeb. Zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej wynikają z malejącego bezrobocia, wpływu programów społecznych (np. 500+) oraz wzrostu kosztów pracy. LGD będzie na bieżąco śledzić otoczenie LSR, dane GUS i innych ośrodków badawczych i w sytuacji wystąpienia potrzeby zmian - podejmować działania mające na celu aktualizację LSR. Zmiany w otoczeniu LSR to nie tylko zmiany związane z obowiązującymi przepisami, ale to także zmiany w osobach związanych z wdrażaniem LSR (zmieniają się pracownicy biur LGD, członkowie Rady, pracownicy w samorządzie i innych instytucji). „Nowi” muszą podjąć wysiłek szybkiej nauki w wymagającym obszarze tematycznym. Nie wszyscy potrafią „zarazić się Podejściem Leader”. Dlatego w niektórych przypadkach mamy do czynienia z większą płynnością kadr. Oczekiwania i potrzeby stale rosną, a czasami słychać również głosy niezadowolenia, że środki LSR nie są środkami na wszystko i dla wszystkich. Pojawiają się również pewne postawy roszczeniowe, jednak pracownicy Biura starają się wszystkich potencjalnych wnioskodawców traktować podobnie. Najpierw wysiłek w przygotowaniu dokumentacji przy wsparciu biura, następnie wysiłek związany z realizacją i rozliczeniem operacji oraz wysiłek związany z utrzymaniem efektów projektu w tzw. okresie trwałości. Na szczęście na każdym etapie mogą liczyć na wsparcie LGD. Kwestia skuteczności realizacji czynności związanych z wdrażaniem LSR wiąże się po pierwsze z koniecznością znajomości (ze szczegółami) całego procesu, po drugie natomiast – umiejętnym gospodarowaniem czasem na przeprowadzenie tych czynności. Nie jest to łatwe z obliczu rosnących potrzeb, ale cały czas prowadzone są prace mające na celu ograniczenie na poziomie LGD zbędnych czynności (np. na poziomie procedur, czy przy ocenie wniosków), które organizacją realizację innych zadań.
b)	Czy widać zróżnicowanie potrzeb między poszczególnymi gminami? Jak i jak można na nie zareagować?	Obszar LGD objęty Lokalną Strategią Rozwoju jest spójny przestrzennie, a gminy należące do LGD na tym etapie wdrażania LSR wykazują podobne potrzeby dotyczące braków w infrastrukturze zarówno rekreacyjnej, kulturalnej oraz turystycznej. LGD będzie na bieżąco śledzić otoczenie LSR, dane GUS i innych ośrodków badawczych i w sytuacji wystąpienia potrzeby zmian - podejmować działania mające na celu aktualizację LSR.

5.	Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?	Przyjęty w LSR system wskaźników jest pochodną zaleceń które zostały przekazane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Podręczniku do przygotowania LSR. Zgodnie z przyjętymi zasadami LGD była zobowiązana do dokonania wyboru wskaźników z obowiązkowych. Dopuszczono również możliwość dodania własnych, które pozwolą na potwierdzenie osiągnięcia przyjętych w LSR założeń. Większość strategii została przygotowana w taki sposób, iż do wskaźników obowiązkowych (jeśli pasowały do celów) dodano wskaźniki indywidualnie określone na poziomie LSR. Do czasu wydania Wytycznych w zakresie monitoringu i sprawozdawczości nie występował problem z możliwością dokumentowania osiągnięcia celów LSR. Przyjęty system wskaźników powinien pozwolić na ocenę, czy planowane do osiągnięcia cele ogólne i cele szczegółowe, jak również przypisane do nich przedsięwzięcia mogą zostać zrealizowane. Ponadto, część wskaźników nie została przypisana do żadnego z celów, gdyż dopiero realizacja całości Strategii pozwoli na sprawdzenie osiągnięcia przekrojowych założeń. Warto zauważyć, co również podkreśla w swoich interpretacjach ARIMR, iż zakładane cele i wskaźniki ich realizacji to prognoza, która może zostać zrealizowana z odchyleniami. Oznacza to, że w ramach Strategii można będzie osiągnąć wskaźniki na wyższym poziomie lub – jeśli występuje wystąpią obiektywne przesłanki uzasadniające odchylenie – planowane do osiągnięcia wskaźniki mogą być udokumentowane na poziomie niższym niż zakładany. Co ważne nadal można będzie potwierdzić że cele LSR zostały osiągnięte. Dzieje się tak dlatego, że planowane wartości i założenia są realizowane w różnych terminach. W 2015 roku, tj. w czasie prac nad przygotowaniem LSR mieliśmy do czynienia z deflacją i wysoką stopą bezrobocia. Co prawda na rynku pojawiały się sygnały związane z ożywieniem gospodarczym, jednakże LGD biorąc pod uwagę, iż okres wdrażania LSR to czas do 2023 roku, przyjęły bardziej uśrednione założenia. Dlatego też w ostatecznym rozrachunku może się okazać, że planowane do realizacji wskaźniki przy poszczególnych przedsięwzięciach i cele zostały osiągnięte z odchyleniami i nadal będzie możliwe to potwierdzenie, iż Strategia została zrealizowana w sposób prawidłowy. Występujące odchylenia mogą dotyczyć osiągnięcia wyższych niż zakładane wartości – można będzie wtedy mówić o niedoszacowaniu wartości wskaźnika (w takim przypadku zgodnie z Wytycznymi Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi) nie będzie możliwe ogłoszenie kolejnego naboru w danym zakresie tematycznym, chyba że zostanie w tym zakresie zmieniona LSR, po wcześniejszej akceptacji samorządu województwa. Biorąc powyższe argumenty pod uwagę przyjęty system wskaźników pozwala na potwierdzenie, że wskaźniki zostaną zrealizowane, przy założeniu, że występująca odchylenia będą odpowiednio uzasadnione i będą wynikać z obiektywnych przesłanek. Tak właśnie się stało na I kamieniu milowym.
----	--	---

Pytania uzupełniające:

a)	<i>Czy zbierane dane są wiarygodne, a źródła trafne?</i>	<p>Stan realizacji wskaźników jest odzwierciedleniem złożonych wniosków o przyznanie pomocy, zatem mówiąc o wskaźnikach produktu – ich trafność i adekwatność – jest pełna. W przypadku wskaźników rezultatu – co do zasady – dane pozyskiwane przez LGD to w głównej mierze dane z ankiet pozyskanych od beneficjentów. Dane te powinny być identyczne, jak dane zgromadzone w dokumentacji związanej z rozliczeniem projektów w samorządzie województwa. Najlepszym rozwiązaniem w tym zakresie byłaby możliwość pozyskania danych, które zostały zgromadzone w teczce sprawy w samorządzie, nie zaś poprzez ponowne zaangażowanie beneficjenta do ich gromadzenia w ankiecie monitorującej. Warto zwrócić uwagę, iż w przypadkach, kiedy beneficjent po zakończeniu realizacji projektu – przekazuje ponownie dane – często dochodzi do formalnych błędów, które nie są wynikiem złej woli, a oczywistych omyłek. Przekazywane dane, żeby je uwzględnić powinny być zderzane z danymi zgromadzonymi w podmiocie wdrażającym. Na obecnym etapie nie ma jednak mechanizmów (poza indywidualnym wystąpieniem w przypadku każdego beneficjenta) pozwalających na sprawdzenie ich poprawności. Wydaje się, iż najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłaby możliwość uzyskania informacji o wskaźnikach (np. utworzonych i utrzymanych miejscach pracy) od samorządu województwa, a nie od beneficjenta. Ten ostatni byłby zobowiązany sprawozdawać o wskaźnikach, które nie są przekazywane o dokumentowane na etapie wniosku o płatność. Znacznie urosłoby to system wdrażania.</p> <p>Źródła pozyskiwania danych, które określa LGD, w szczególności w zakresie wskaźników oddziaływania to głównie ankiety monitorujące. W takich przypadkach dane są szacowane na podstawie np. liczby osób odwiedzających dany obiekt, czy liczby osób, które skorzystały z danej usługi. W tym zakresie należy przyjąć że sposób pomiaru wskaźnika jest adekwatny do efektów, a bardziej szczegółowe badanie byłoby przedsięwzięciem niezwykle uciążliwym a nawet niewykonalnym. Tym bardziej, że tego typu wskaźniki odnoszą się przeważnie do obiektów otwartych, ogólnodostępnych i niekomercyjnych. W pozostałych przypadkach dane pozyskiwane przez LGD opierają się na danych źródłowych wniosków.</p> <p>Pewnym problemem i ograniczeniem w możliwości prawidłowego monitorowania wskaźników jest zmiana w podejściu do nazewnictwa wskaźników i sposobu ich pomiaru, która wiąże się z wejściem w życie Wytycznych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i sprawozdawczości. LGD przygotowując roczne sprawozdanie z realizacji LSR starała się uwzględnić – na ile to oczywiście było możliwe – wskaźniki obowiązkowe, które mogła pozyskać z posiadanych przez nią danych oraz wskaźniki indywidualnie przypisane do LSR, które również są pozyskiwane z wniosków o wsparcie zgromadzonych w teczce sprawy w LGD.</p>
b)	<i>Jeśli nie to jakie zmiany można wprowadzić na tym etapie?</i>	<p>Przyjęty system pozyskiwania danych na obecnym etapie wdrażania LSR jest wystarczający, chociaż pracochłonny. Zgromadzona dokumentacja dostarcza niezbędnych i wiarygodnych danych. W trakcie przygotowywania zestawień dot. stopnia realizacji wskaźników w ramach LSR sprawdzany jest faktyczny stan realizacji projektu pod względem finansowym i rzeczowym oraz zgodność jego realizacji z umową o przyznanie pomocy. Odbywa się to poprzez wytypowanie i udostępnienie danych do samorządu województwa lub na podstawie wywiadów lub korespondencji w wnioskodawcami/beneficjentami. Przyjęte wskaźniki są mierzalne, przejrzyste oraz dla każdego wskaźnika są wskazywane źródła danych i czas realizacji, wartość bazowa oraz termin osiągnięcia wartości docelowych. Do każdego z celów szczegółowych określony jest wskaźnik rezultatu, a dla każdego z przedsięwzięć – wskaźniki produktu.</p> <p>Warto jednak wprowadzić mechanizmy, które zautomatyzują ten proces, w szczególności w zakresie przekazywania danych z poziomu samorządu województwa. Nie tylko przyspieszy to realizację zadań, ale również będzie miał wpływ na jednolitość danych i wyeliminowanie błędów. W związku z powyższym, najlepszym rozwiązaniem w tym zakresie byłaby możliwość pozyskania danych, które zostały zgromadzone w teczce sprawy w samorządzie, nie zaś poprzez ponowne zaangażowanie beneficjenta do ich gromadzenia w ankiecie monitorującej. Warto zwrócić uwagę, iż w przypadkach, kiedy beneficjent po zakończeniu realizacji projektu przekazuje ponownie dane - często dochodzi do formalnych błędów, które nie są wynikiem złej woli, a oczywistych omyłek.</p> <p>Przekazywane dane, żeby je uwzględnić powinny być zderzane z danymi zgromadzonymi w podmiocie wdrażającym. Na obecnym etapie nie ma jednak mechanizmów (poza indywidualnym wystąpieniem w przypadku każdego beneficjenta) pozwalających na sprawdzenie ich poprawności. Wydaje się, iż najbardziej optymalnym rozwiązaniem byłaby możliwość uzyskania informacji o wskaźnikach (np. utworzonych i utrzymanych miejscach pracy) od samorządu województwa a nie od beneficjenta. Ten ostatni byłby zobowiązany sprawozdawać o wskaźnikach, które nie są przekazywane i dokumentowane na etapie wniosku o płatność. Znacznie uprościłoby to system wdrażania.</p>

6.	Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?	<p>Uczestnicy spotkania bardzo wyraźnie podkreślali, że zarówno przepisy jak i wytyczne są napisane językiem, który jest trudny w odbiorze dla przeciętnego beneficjenta. Dotyczy to również wezwań do usunięcia braków czy złożenia wyjaśnień. Podkreślano, iż możliwość rozmowy z osobą odpowiedzialną za zakres wezwania jest ogromnym ułatwieniem. Wydaje się, iż przyjęte zasady są przyjazne dla beneficjentów, na co duży wpływ ma podejście przez pracowników do oceny i ich samodzielność. Oczywiście wszystko musi odbywać się w majestacie obowiązujących przepisów i nie wykracza poza przyjęte zasady – co jednak nie oznacza, iż zakres formułowanych wezwań mógłby być bardziej precyzyjny i napisany zrozumiałym dla odbiorcy językiem.</p> <p>Przyjęte procedury postępowania zgodnie ze standardami ich tworzenia powinny stanowić odzwierciedlenie punktów kontrolnych, które muszą być zwenfikowane na etapie oceny wniosków. Zatem sama procedura, jeśli została przygotowana zgodnie z obowiązującymi standardami, nie ma przerostów treści i nie zawiera nieistotnych dla procesu oceny elementów postępowania (np. opisu obowiązujących przepisów) nie stanowi problemu dla wnioskodawców. LGD korzystając z doświadczeń własnych, wymienia doświadczenia z innymi LGD, a także posiłkując się opiniami ekspertów – jest w stanie przygotować takie procedury oceny (procedury), które nie zawierają przerostów, czy niepotrzebnych utrudnień administracyjnych, pozwalają na dokonanie oceny wniosków zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie komplikują procesu. Mówiąc o uproszczeniach należy się w pierwszej kolejności zastanowić nad możliwością ograniczenia wymogów, które zostały nałożone na wnioskodawcę lub projekt na podstawie obowiązujących przepisów. Liczba punktów kontrolnych jest odzwierciedleniem kryteriów ujętych w wytycznych czy przepisach. Wnioskodawcy mówią o uproszczeniach mają na myśli ograniczenie powielania danych we wnioskach, czy ograniczenie liczby załączanych dokumentów. Sama procedura jest dla nich procesem, który LGD wykorzystuje przy ocenie, zatem nie mają do niej emocjonalnego stosunku.</p> <p>Procedury nie są przyjazne przede wszystkim w zakresie czasu, który jest potrzebny na ich przeprowadzenie. W szczególności przypadku przedsiębiorców cała procedura wyboru (do czasu podpisania umowy) zdecydowanie wykracza czas określony w przepisach. Brak możliwości dokonania modyfikacji powoduje, iż wnioskodawcy wdrażają projekty w pierwotnym kształcie, co może stanowić o mniejszej konkurencyjności. Otoczenie zasadniczo się zmienia i za tymi zmianami muszą nadążyć projekty. Zatem niezwykle istotne jest przyspieszenie w zakresie oceny wniosków, żeby umożliwić wnioskodawcom szybszą realizację projektów. Jeśli to nie jest możliwe dobrym rozwiązaniem byłoby umożliwienie realizacji projektu po dokonaniu przez LGD wyboru wniosków.</p> <p>W zakresie realizacji projektów utrudnieniem, zwłaszcza dla małych przedsiębiorstw lub mało doświadczonych, jest konieczność przeprowadzenia konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców.</p>
----	--	--

Pytanie uzupełniające:

a)	Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie by podnieść ich użyteczność?	<p>Pojawiające się trudności przy ocenie wniosków, która identyfikuje LGD to sytuacje, kiedy brak jest mechanizmów pozwalających na odmowę przyznania wsparcia, jeśli wnioskodawca wykorzystuje nieprecyzyjność przepisów, luki w procedurach, bądź sztucznie stwarza warunki, które pozwalają mu uzyskać nienależne korzyści. Bardzo trudno jest zarzucić wnioskodawcy złą wolę, dlatego też należałoby się zastanowić, czy tutaj nie powinno być wzmocnienia rozwiązań prawnych lub instytucjonalnych, które będą zapobiegać wykorzystywaniu braku szczegółowych uregulowań.</p>
----	--	--

7.	Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?	<p>Wszyscy uczestnicy zgodnie potwierdzili, że działania prowadzone przez biuro LGD mają pozytywny wpływ na możliwość poprawnego przygotowania dokumentów aplikacyjnych, a wsparcie doradcze pozwala na zidentyfikowanie innych możliwości uzyskania dotacji ze środków unijnych. Biuro wspiera wnioskodawców przy identyfikacji trudności związanych z ubieganiem się o pomoc, w interpretacji obowiązujących przepisów oraz stara się rozwiązywać trudności, które pojawiają się w szczególności przy ocenie wniosków składanych dalej do urzędu. Mimo obiektywnych trudności – biuro LGD stanowi ogromne wsparcie przy przygotowaniu dokumentacji aplikacyjnej, czyli na początku procesu ubiegania się o wsparcie, ale również przy rozliczaniu projektów - kiedy wnioskodawcy muszą zmierzyć się z nowymi wyzwaniami i trudnościami związanymi z dokumentowaniem osiągniętych celów, czy zobowiązań umownych.</p> <p>Okazuje się że biuro staje się pierwszym punktem kontaktu, jest blisko beneficjenta, rozmawia językiem, który jest zrozumiały dla odbiorcy, co szczególnie podkreślali uczestnicy spotkania. Pisma urzędowe nacechowane są wysokim stopniem ogólności, a używany w nich zwroty to zazwyczaj „slogan urzędniczy”, który przeciętnemu wnioskodawcy nie jest znany i w związku z tym jest trudny do przełożenia na dokumentację. Przykładowo w zakresie wezwania pojawia się konieczność doprecyzowania celów do zapisów instrukcji, przy czym w piśmie nie wskazuje się w jaki sposób to zrobić, mimo, iż wnioskodawca po przeczytaniu instrukcji nie zrobił tego poprawnie.</p> <p>Obowiązki nałożone na biuro LGD postanowieniami umowy ramowej oraz umowy o przyznaniu pomocy w ramach poddziałania 19,4 są realizowane dzięki środkom finansowym wypłacanym w ramach ryczałtu. Jak wskazano, jest to jedno z najlepszych rozwiązań, jakie udało się wdrożyć w nowym okresie programowania. Umożliwia to LGD odstąpienie od niezwykle pracochłonnych i czasochłonnych czynności związanych z gromadzeniem dokumentów potwierdzających poniesienie kosztów, uzasadnianiem ich racjonalności i celowości, gromadzeniem dodatkowych dokumentów potwierdzających realizację zadań. Odstąpienie do tego na rzecz możliwości świadczenia doradztwa, szkoleń, organizacji indywidualnych spotkań z mieszkańcami, aktywizacji i możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji. Obecnie przyjęte rozwiązania procentują w postaci pozytywnych opinii przedstawianych przez beneficjentów i wnioskodawców, którzy korzystali z doradztwa LGD i złożyli ankiety potwierdzające wysoką jakość świadczonych usług, kompetentność pracowników, indywidualny sposób podejścia do klienta. Zatem potencjał pracowników zbudowany w tym okresie programowania jest wysoki. Powyższe potwierdzają również kontrole, które zostały przeprowadzone w biurze LGD w 2018 roku. Biuro LGD wywiązuje się z nałożonych zadań i nie ma w tym zakresie żadnych zastrzeżeń. Zadowolone ze współpracy z biurem LGD, także ogromne uznanie dla efektów tej pracy, wyrazili również członkowie Komisji Rewizyjnej i Zarządu. W tym okresie programowania biuro LGD stanowi ogromne wsparcie dla organu decyzyjnego, przygotowując dokumentację, dokonując propozycji ocen i gromadząc odpowiedni ślad rewizyjny, który potwierdza prawidłowość postępowania organu decyzyjnego. Na biurze skupia się również obowiązek bieżącego monitorowania prawidłowości wdrażania LSR, podejmowanie działań zaradczych – zwłaszcza w sytuacji, jeśli występują opóźnienia w możliwości ogłoszenia naborów. Dokonywana jest bieżąca analiza obowiązujących przepisów i wytycznych, interpretacja stosowania w tym zakresie obowiązujących procedur czy kryteriów dostępu. Są to zadania złożone, wymagające umiejętności analitycznych, doskonałej znajomości procesu oceny wniosków, z których – jak to wielokrotnie podkreślono na spotkaniu – LGD wywiązuje się z nich w sposób właściwy. To również pozwala postawić tezę, iż wraz z postępem wdrażania LSR potencjał biura będzie wzrastał. Może to być przesłanką dla jeszcze większego poszerzenia kompetencji LGD bądź przydzielenia jej dodatkowych funduszy na realizację LSR (nie tylko pilotażowo). Powyższe jest nie tylko uzasadnione, ale również potrzebne i zostanie właściwie i skutecznie wykorzystane.</p> <p>Uczestnicy zwrócili również uwagę, iż siedziba biura jest dostępna nie tylko w godzinach pracy biura. W sytuacjach szczególnych możliwe jest umówienie się w dogodnym dla beneficjenta czasie. Pracownicy biura, organu decyzyjnego będą dalej podnosić swoje kompetencje poprzez udział w warsztatach i szkolenia oraz poznawanie dobrych praktyk związanych z wdrażaniem projektów współfinansowanych ze środków UE. Zarząd będzie dbać, żeby wypracowany potencjał został zachowany, żeby pracownicy, mieli satysfakcję z wykonywanej pracy i chcieli dalej aktywizować i angażować się dla lokalnej społeczności. Działania informacyjne i doradcze biura w istotny sposób wpływają na jakość składanych wniosków. Znaczna część wnioskodawców modyfikuje założenia swoich projektów zgodnie z sugestiami pracowników biura LGD.</p>
----	--	---

8.	a) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?	<p>Uczestnicy wykazali potrzebę lepszego przepływu informacji ze strony Samorządu Województwa poprzez utworzenie kanału systematycznego przekazywania danych o operacjach, na każdym etapie ich realizacji. Należałoby ograniczyć zmiany w prawie, które utrudniają funkcjonowanie biura oraz wnioskodawców.</p> <p>Mimo obowiązków związanych z dokumentacją i naborami nie należy porzucać działań aktywizujących, animacyjnych i promocyjnych, które są podstawą działania LGD wspierających swoich mieszkańców dla wspólnego dobra oraz poprawy jakości życia na obszarze. Wprowadzone w tym okresie programowania zmiany - co do zasady – są zmianami porządkującymi czy precyzującymi i mają na celu ułatwienie wdrażania. Trzeba przyznać, że w porównaniu z poprzednim okresem programowania, nie jest ich wiele i rzeczywiście po ich wprowadzeniu do procedur obsługi wniosków - stają się ułatwieniem. Przykładem może być wprowadzenie na etapie oceny w LGD możliwości wezwania wnioskodawcy do usunięcia braków lub złożenia wyjaśnień, jeśli ocena przeprowadzana przez LGD z uwagi na brak dokumentu lub niespójności nie może być przeprowadzona. Każda zmiana, która jest wprowadzana w trakcie realizacji LSR w pierwszym etapie stanowi pewne utrudnienie, dlatego że trzeba ją przeanalizować, zinterpretować i nauczyć stosować. Pamiętać należy, że zrozumienie przepisu wymaga doświadczenia po wcześniejszym zrozumieniu podstawy dokonania tej zmiany, stąd bardzo często wnioskodawcy mają trudności w ich rozumieniu. Zresztą nie tylko wnioskodawcy – o czym świadczą liczne zapytania kierowane bądź do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, bądź samorządu województwa przez potencjalnych beneficjentów.</p> <p>Potrzeba lepszego przepływu informacji ze strony Samorządu Województwa poprzez utworzenie kanału systematycznego przekazywania danych o operacjach, na każdym etapie ich realizacji.</p> <p>Ograniczyć zmiany w prawie, które utrudniają funkcjonowanie biura oraz wnioskodawców.</p>
9.	Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR	<p>PROW oraz poddziałania realizowane w ramach Podejścia Leader cechuje to, że duża złożoność wymogów i trudność w zrozumieniu przyjętego systemu wdrażania, co w konsekwencji powoduje różnorodność interpretacji i konieczność ujednolicenia podejścia na poziomie bądź MRIRW, bądź ARIMR.</p> <p>W przypadku programów wdrażanych horyzontalnie jest bardzo trudno zapewnić jednorodne podejście do oceny wniosków przez poszczególne województwa oraz lokalne grupy działania. Można się zatem okazać, iż w poszczególnych LGD, czy województwach różne będzie podejście do weryfikacji podobnych wymogów. Istnieje potrzeba ujednolicenia podejścia i prowadzenia szeregu szkoleń mających na celu wymianę doświadczeń i wypracowanie najlepszych rozwiązań, które zostaną przekazane do stosowania. Jest to jednak przedsięwzięcie bardzo trudne, a mnogość podmiotów zaangażowanych we wdrażanie, uniemożliwia czasami dojście do konsensusu. Dlatego też dobrym rozwiązaniem wydaje się pokazywanie najlepszych praktyk, które mogą zostać przeniesione do rozwiązań stosowanych w danym podmiocie.</p> <p>LGD realizuje w sposób systematyczny Plan komunikacji, żeby zarówno pracownicy biura jak i członkowie organu decyzyjnego na bieżąco mieli dostęp do wiedzy i praktycznie radzili sobie z oceną. Śledzi na bieżąco zmiany w przepisach, czy instrukcjach postępowania, wdraża nowe rozwiązania wynikające nie tylko ze zmiany obowiązujących przepisów czy wytycznych - ale także zmiany zapisów w instrukcjach, czy też wykorzystuje dobre praktyki. Zmiany występują cały czas, czego przykładem jest podejście do weryfikacji posiadania tytułu prawnego – początkowo nie załączenie dokumentu do wniosku stawilo przesłankę do negatywnej oceny, obecnie dokument może być dostarczony do dnia zawarcia umowy o przyznaniu pomocy.</p>
10.	Sposób wykorzystania rekomendacji	<p>Wnioski z warsztatu nie stanowią podstawy do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań oraz stanowią wkład w ewaluację ex-post.</p> <p>LGD na bieżąco prowadzi monitoring realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, a wszelkie zagrożenia jakie występują są szybko identyfikowane oraz od razu podejmowane działania zaradcze, które wpływają na możliwość rozwiązania pojawiających się problemów. LGD w ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców została oceniona bardzo dobrze, m.in. w takich dziedzinach jak: dostęp do informacji na stronie, przyjazne procedury wyboru wniosków, organizowanie szkoleń oraz kampania promocyjna LSR, dostępność biura dla wszystkich zainteresowanych, możliwość korzystania z bezpłatnego doradztwa.</p>

Część 7	Kontrole przeprowadzone w LGD przez podmioty inne niż samorząd województwa
----------------	---

L.p.	Organ kontrolujący	Termin kontroli	Rodzaj kontroli	Stwierdzone uchybienia	Zalecenia/Rekomendacje	Sposób wdrożenia zaleceń/rekomendacji
1.	-	-	-	-	-	-